

Sevgili Meşe Adın Neden Hep Dillerde?

Ülkemizde yetişen meşe türlerinden biri olan saplı meşe 25-30 metreye kadar boylanabiliyor. Saplı meşeler Marmara Bölgesi'nde ve Anadolu'nun neredeyse her yerinde görülebiliyor.

Meşe, uzun ömürlü ve dayanıklı olması nedeniyle çok eski çağlardan beri insanların önem verdiği bir ağaç olmuş. Kuvvetin ve gücün simgesi olarak kraliyet armalarında, paraların üzerinde ve takılarda meşe motifleri kullanılmış. Meşe günümüzde de önemini korumaya devam ediyor. Ülkemizdeyse özellikle erozyonla mücadele çalışmalarında hep onun adı geçiyor. Siz de meşenin özelliklerini, neden hep ondan söz edildiğini merak ediyorsanız bu yazı tam size göre!

Kış aylarında saplı meşenin dallarının ucunda fotoğraftaki gibi tomurcuklar oluyor. Bu tomurcuklar ilkbaharın gelmesiyle açılıyor ve içlerinden yapraklar çıkıyor.

Bu da filizlenmiş bir saplı meşe palamudu. Toprağın altına doğru gelişen bir kök sürgünü ve yukarıya doğru büyüyen bir gövde sürgünü var.

Meşe, dünyada 300'den fazla türü bulunan bir ağaç. Ülkemizde de bazıları endemik olan yani yalnızca Türkiye'de doğal olarak yetişen 18 türü var. Bazı türlerinin boyları 30 metreye, enleriye 2 metreye ulaşabiliyor. Ömürleriye ortalama 500 yıl! Erozyonla mücadele etmek amacıyla düzenlenen kampanyalarda çoğunlukla meşe tohumu ekilmesinin ya da meşe fidanı dikilmesinin nedenlerinden biri de meşenin uzun ömürlü bir ağaç olması. Ama meşeye bu kadar önem verilmesinin daha pek çok nedeni var. Öncelikle meşe ülkemizin pek çok bölgesinde doğal olarak yetişen ve ormanlar oluşturan bir ağaç. Yani meşe ülkemizin toprak yapısını ve iklimini seviyor! Bu sayede de sağlıklı bir gelişim gösterebiliyor.

Meşe, erozyonla mücadele etmek amacıyla dikilen ağaçlarda aranan başka pek çok özelliği de taşıyor. Örneğin kökleri hem geniş bir alana hem de derinlere yayılabilir. Bu özelliklere sahip bir kök sistemi, ağacın toprağa sıkıca tutunmasını sağlamanın yanı sıra toprağı da bir arada tutuyor.

Meşe ağaçlarının palamut adı verilen meyveleri vardır. Meşenin tohumu bu meyvenin içindedir. Palamutlar olgunlaştıkça renkleri yeşilden kahverengiye döner. Bu fotoğraflarda gördüğünüz palamutlar saplı meşeye ait.

Meşe yanlara doğru dallanan geniş bir ağaç. Üstelik yaprakları da geniş. Bunlar erozyonla mücadelede kullanılan ağaçlarda aranan diğer özelliklerden. Çünkü bu tür ağaçların dallarına ve yapraklarına çarpan yağmur damlaları hem küçük damlacıklara ayrılıyor hem de toprağa düşerken hız kaybetmiş oluyor. Bu şekilde toprak parçalarının yağmur nedeniyle dağılıp saçılmasını, balçıklaşmasını ve sonuç olarak erozyonu önüyor. Yağmur suları, ormanda ağaçların arasındaki boşlukları kaplayan bitki örtüsü ve dökülmüş ağaç yaprakları gibi kalıntılar sayesinde toprağın alt katmanlarına yavaş yavaş sızıyor. Böylece bir yandan erozyon önlenirken diğer yandan da yeraltı su kaynakları beslenmiş oluyor.

Meşe rüzgârla oluşan erozyonu da önleyen bir ağaç. Çünkü kalın gövdesi ve dal sistemi rüzgârın hızını azaltıyor.

Meşe palamudu yiyen bir boz sincap.

Meşenin yaprak ve dal yapısı yağmurun ve rüzgârın hızını azaltsa da güneş ışığının alt katmanlara geçmesini engellemiyor. Bu sayede meşelerin dibinde ışığa gereksinim duyan bitkiler de yetişebiliyor.

Meşenin pek çok canlıya da yararı var. Örneğin gövdesindeki çatlaklara böcekler, dallarına kuşlar, kovuklarına da sincaplar yuva yapıyor. Kuş, sincap, yaban domuzu gibi birçok hayvan palamutlarıyla besleniyor. Yere dökülen yapraklarıysa toprağın besin yönünden zenginleşmesine katkıda bulunuyor. İşte tüm bu özellikleri meşeyi diğer ağaçlardan ayırıyor.

Ancak meşenin yararları bunlarla da bitmiyor. Meşe palamutları hayvan besini ve boya sanayilerinde hammadde olarak kullanıyor. Gövde ve dallarından mobilya, ev ve süs eşyası yapımında yararlanılıyor. Dayanıklı olduğu için gemi, köprü ve iskele yapımında meşe tercih ediliyor. Ayrıca odun olarak da değerlendiriliyor.

Yetişkin bir saplı meşenin gövdesinin yakından görünüşü.

Siz de Meşe Palamudu Ekmek İsterseniz...

Meşe palamutlarının toplandıktan sonra 10-15 gün içinde ekilmesi gerekir. Bunun için derinliği en az 25 santimetre olan bir saksı işinizi görür. Ancak saksının altında fazla suyun akması ve köklerin dışarı çıkabilmesi için delikler de bulunmalı. Toprak olarak hazır çiçek toprağı kullanabilirsiniz.

Meşe palamudunu yan olarak tutup yüksekliğini ölçün. Palamudu, çıkan değerin yaklaşık 2 katı derinliğe ekin. Örneğin palamudun yüksekliği 2 santimetreyse üzerini 4 santimetre toprakla örtmeniz gerekir.

Bunu göz önünde bulundurarak önce saksınızı toprakla doldurun. Meşe palamudunu saksıya yatık olarak yerleştirin. İsterseniz 10 santimetre aralıkla iki palamudu yan yana da ekebilirsiniz. Daha sonra yaptığınız hesaba göre toprak ekleyin. Üzerine hafifçe bastırın ve saksıyı güneş alan bir yere koyun. Ancak kaloriferden uzak bir yer seçin. Sonra da ilk suyunu verin. Toprak nemini kaybettiğçe su vermeye devam edin. Meşe palamutları toprağı ekildikten sonra yaklaşık 1-1,5 ay içinde çimlenir. Fidanların boyları ilk yılda 30-60 santimetre arasında uzar. Ancak bir yıl sonra onları saksıdan çıkarıp dışarıya dikmeniz gerekir. Fidanlarınızı ilk yıllarda aşırı sıcaktan ve dondan koruyun, susuz bırakmamaya özen gösterin.